

MISHANDELDE VROUWEN IN 1376-1378

Baljuwsrekeningen zijn rekeningen van inkomsten en uitgaven van de baljuw van een stad of kasselrij. De inkomsten kwamen voor het grootste deel uit de inning van boetes voor misdrijven (1). In de 14de eeuw werden die baljuwsrekeningen nog geschreven op aaneenge-naaide of -gekleefde vellen perkament en in opgerolde vorm bewaard. Meestal is het perkament daarbij aan slechts één kant beschreven. Een kostelijke zaak, die, nadat men de perkamentbladen in cahiers ging bundelen en aan beide zijden beschrijven met de helft kon gereduceerd worden. Meestal werd bij de geïnde boetes enkel de naam van beide partijen (de klagers en de veroordeelden) bij naam genoemd, maar zonder verder commentaar. Bij de systematische doorlezing van de bewaarde rolrekeningen van de baljuw van Veurne en Veurne-Ambacht kwamen we enkele meer explicietere vermeldingen tegen.

Zo noteerde baljuw Jan van der Brugghe in zijn rekening over de periode 15 mei tot 21 september 1376 dat hij 4 pond geïnd had van de verkoop van de verbeurd verklaarde goederen van een Cornelis de Wachter uit Alveringem. Deze had namelijk een Elizabeth Boudens, dochter van Jan, onder voogdij en nog minderjarig, verkracht. Hij werd ook verbannen uit Vlaanderen. Op de valreep kwam nog een tweede dader aan het licht: Diederik Knibbe. Dit werd nog snel vermeld op de achterkant van het allerlaatste perkamenten blad. Daar leest men ook dat beiden verbannen werden *elc C jaer* (voor 100 jaar).

Cor(nelis) de Wacht(er) en(de) Dieder(ik) Knibbe war(en) verbannen elc C jaer ende ute Vlaend(eren) van dat zij ontleden Lijsbett(en) Jan Boudens docht(er) die was bin(nen) voghedien en(de) onder hare jare (2).

De daders werden dus zwaar gestraft. Maar ook wanneer er geen klacht ingediend werd, trad de baljuw bestraffend op. In 1378 werd te Leisele een minderjarig meisje mishandeld door een Jan de Mey. Hoewel de benadeelde partij geen klacht ingediend had, was het de baljuw blijkbaar toch ter ore gekomen. Jan de Mey werd veroordeeld tot een boete van 8 pond.

Jan de Mey was ghecal(engiert) van dat hi een meisikin mishandelt

(1) De overige kosten die men erin aantreft zijn bv. inkomsten van zegelrechten, van de tiende penning op verkoop van leengoederen en de uitgaven eigen aan het ambt (de wedde van de baljuw en de vergoedingen voor zijn helpers, materiaalkosten, enz.)

(2) ARA, Rolrekening, nr. 1330 (tekening door baljuw Jan van der Brugghe, van 15 mei tot 21 september 1376).

zoude hebben dat onder zine jaren was, omdat p(ar)tijen niet en clagheden en(de) het niet ghequest was, pais om(m)e viij Lb. (3).

Maar ook binnen het huwelijk werd blijkbaar niet geduld dat de man de vrouw sloeg of mishandelde. Twee voorbeelden tonen dit aan: in 1377 werd te Wulveringem Jan Pecsteen tot 44 sc. (= 2,2 pond) veroordeeld voor slagen aan zijn jonge echtgenote en in 1378 te Leisele, een Jacob de Hesere eveneens voor slagen aan zijn jonge echtgenote en waarbij hij ook haar kleed scheurde. Dat kostte hem beduidend meer: 6 pond.

Jan Pecsteen was ghecal(engiert) van dat hi zijn joncwijf slouch, pays om(m)e xLijj s(chellingen)

Jaex de Hesere was ghecal(engiert) van dat hij zijn joncwijf slough en(de) haren roc scuerde, pais om(m)e vj Lb. (4).

Wie zichzelf dodelijk mishandelde werd ook door de baljuw vervolgd. Een zelfdoding werd immers als moord behandeld en de dode werd hiervoor postuum gestraft. In geen geval kon de betrokkene in gewijde grond begraven worden. Maar soms was er twijfel. In 1378 was in Reningelst een Kathelijne Ghiselins verdronken aangetroffen. Omdat men niet wist of dit per ongeluk (*rampe*) gebeurd was of *bi quaden wille*, gaf de baljuw aan de vrienden (= familieleden) toch toelating het lijk te begraven in gewijde grond.

Ene Calle Ghiselins was vonden verdronken om(m)e dat men niet wel en wist oft was bi rampe of bi hare(n) quaden wille en(de) het een arem wijf was so gaf de baillu orlof den vrienden den dode te delvene int ghewijde om(m)e xxxvj Lb (5).

Pieter Donche

AANVULLING OP DE PROFETIEËN UIT IZEGEM (Biekorf, 2005,41)

De gelukzalige "Maria de Roosta" is aan de hand van geboorte- en sterfdatum te identificeren als de gelukzalige Marie Lataste (°21 februari 1822 (Mimbaste bij Dax)-+10 mei 1847 (Rennes)). Zij was dochter in een arm landbouwersgezin. In haar tienerjaren kreeg ze meerdere visioenen en verschijningen van Jezus en haar biechtvaders stonden erop de door Jezus meegedeelde boodschappen op papier te zetten. Deze werden, bijgewerkt door abbé Pascal Darbins, als *La vie et les oeuvres de Marie Lataste* op de markt gebracht in 1862 en dit werk kende herdrukken tot 1872. Zijzelf trad in bij de religieuzen van het H.-Hart en overleed op 25-jarige leeftijd. Ze werd begraven in Roehampton (Londen).

Peter De Baets

(3) ARA, Rolrekening, nr. 1335 (rekening door baljuw Jan van der Brugghe, van 11 jan (n.s.) tot 9 mai 1378).

(4) ARA, Rolrekening, nr. 1335

(5) ARA, Rolrekening, nr. 1335.